

AktieRadius

RADIUS NEDERLANDSE
VERENIGING VAN
HOUTDRAAIERS

nr.
66
juni
2010

Kwartaaluitgave van RADIUS Nederlandse Vereniging van Houtdraaiers

BESTUUR

Voorzitter: Vacant

Secretaris: Aat Meijboom,

L. de Raatlaan 15, 3209 AR Hekelingen

e-mail: aatmeijboom@tiscali.nl

tel. 0181 639 728

Penningmeester: Bert (A.) Rosbach,

Meidoornsingel 67, 3053 BK Rotterdam,

tel. 010 418 47 86. e-mail: a.rosbach@chello.nl

Postbank 74 19 49 tnv RADIUS.

Ledenadministratie: Ruud (R.) van Oorschot,

J. Vermeerhof 7, 1394 GG Nederhorst den Berg,

tel. 0294 253 421, e-mail: ruud.vanoorschot@hetnet.nl

Lid: Jan (J.Q.) van der Ploeg, Jasper (J) van de Visch.

REDACTIE

Eindredacteur: Arie (A.M.) Braspenning, Bloemkeshof

85, 5301 WS Zaltbommel. Tel. 0418-513349. E-mail: aktie-

radius@kpnmail.nl

Redactieleden: Rob Makkink, Jan van der Meer, Ab

Kraaijeveld, Nico Oosthoek, Gerard Gaasbeek.

Correspondenten: Jan Pranger, Iet Feith

ADVERTENTIES

Wim (W.) te Winkel, Mispel 4, 7621 WB Borne,

tel. 074 266 21 82, e-mail: te.winkel@home.nl

AFDELINGSCONTACTPERSONEN

Amsterdam Rik Mars tel. 020 490 48 87

Arnhem/ Nijmegen Jaap Boks tel. 0481 372 495

Den Haag

Dommeldraaiers Arie Braspenning tel. 0418 5133 49

Flevohoutdraaiers T. van der Kolk tel. 0341 418 128

Haarlem Joop Wiezer tel. 023 524 57 72

Haarlemmermeer Klaas Dikstaal tel. 020 659 29 77

Limburg Jan Hovens tel. 077 354 97 17

Lochem Hans Langkamp tel. 0547 351 881

Noord Willem v.d. Schors tel. 0594 213326

Noord-Holland N. Aad Sneeboer tel. 0229 270 982

Rotterdam Bert Rosbach tel. 010 418 4786

Utrecht Jasper v.d. Visch tel. 034 621 23 68

Veluwe Bob Kemerink tel. 038 454 05 40

De Waarden G. de Jong tel. 0182 382 973

Zeeland Ko Marinissen tel. 0113 695 970

KOPIJ

AktieRadius verschijnt viermaal per jaar; medio maart, juni, september en december. De redactie verzoekt u uw bijdragen zes weken vóór deze verschijningsdata liefst op CD of per e-mail aan te leveren. Foto's en tekeningen graag voorzien van uw naam zodat wij deze kunnen terugsturen.

Uiterste inleverdatum AktieRadius 67:

1 augustus 2010

Deze stukken vertolken de mening van de inzender en behoeven niet de mening van het bestuur en/of de redactie te vertolken. Zij worden dan ook geplaatst buiten verantwoordelijkheid van RADIUS en de redactie.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden kopij in welke vorm dan ook inhoudelijk te beoordelen, zonder opgaaf van redenen te weigeren of in te korten. Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is slechts toegestaan met schriftelijke toestemming van het bestuur.

Website RADIUS: www.houtdraaien.com

Het werken met voor het houtdraaien gebruikelijke gereedschappen, machines en uitgangsmateriaal kan gevaarlijk zijn.

Lees vóór het gebruik de bijbehorende voorschriften en volg de daarin gegeven aanwijzingen zorgvuldig op. Noch de vereniging RADIUS, noch de redactie van AktieRadius, noch de auteurs van de in dit nummer opgenomen artikelen en advertenties kunnen enige aansprakelijkheid aanvaarden voor onvolkomenheden of andere fouten.

Van de bestuurstafel

Ditmaal komt het stukje van de bestuurstafel niet van Aat Meijboom maar van uw ledenadministrateur. Afgelopen tijd is het binnen de vereniging erg rustig geweest. De algemene ledenvergadering is matig bezocht (blijkbaar een gewoonte). Het verslag hiervan komt in AR 67. De DemoDag in Assen was een gezellige dag in een uitstekende locatie. Het aantal bezoekers was duidelijk lager dan gebruikelijk (140 bezoekers tegen normaal 225). De organiserende afdeling had zijn uiterste best gedaan en het was een plezier om er te zijn. Verschillende demonstrateurs hebben hun kunnen laten zien, Marcel van Berkel moest jammer genoeg wegens ziekte afhaken. Albert-Jan Roukema gaf een prima demonstratie excentrisch draaien waarbij het een genoegen was om zijn vakkennis te bewonderen. Op deze DemoDag is aan René Wetzels het erelidmaatschap van de vereniging uitgereikt. Met René en Muck Douma zijn er nu dus twee ereleden. Dit erelidmaatschap heeft hij gekregen wegens langdurige inzet voor de vereniging en de enorme inspanning om ons blad te maken tot een kwaliteitsuitgave die het nu is. René voelde zich zeer vereerd en heeft het dan ook met genoegen aanvaard. De verloting was ook deels in een nieuwe vorm, de leveranciersprijzen waren vervangen door geldprijzen. Dit

zullen we in het vervolg handhaven. Op de komende DemoDagen zal de tafel "leden voor leden" weer in ere hersteld worden. Hier kan men dus zijn te veel aan gereedschap, boeken of andere houtgerelateerde zaken te koop aanbieden. Wat blijft is onze grote zorg voor een passende locatie voor de toekomst. De Meern is nog steeds onze centrale locatie maar ontmoet vanwege de slechte parkeermogelijkheden steeds meer kritiek. Tijdens onze zoektocht naar geschikte plekken merken we dat vooral scholen veel geld vragen voor een dag in hun locatie. Onze oproep is dan ook: "Kijk allemaal in uw omgeving in centraal Nederland naar een geschikte plek. Let hierbij op voldoende parkeer-mogelijkheden en een goede bereikbaarheid. Ook de aanwezigheid van een restaurant of kantine is belangrijk." Als ik op de website kijk en ik zoek de statistieken van het bezoek op dan zie ik dat er veel belangstelling is. Daarom roepen we iedereen op om foto's van zijn of haar mooiste werkstukken op te sturen naar Ruud van Oorschot. Hij zorgt dat ze op de site geplaatst worden. Ook mededelingen uit afdelingen die van belang kunnen zijn voor andere leden in het land kunt u op de website kwijt.

Namens het bestuur: Ruud van Oorschot.

Van de redactie

Het zomernummer van 2010. Velen van ons zullen binnenkort op vakantie gaan dus nog even genieten van nieuws uit de vereniging en van mededraaiers. Zelf gebruik ik mijn vakantie ook om in aanraking te komen met houtdraaiers en soms kom je dan verrassende dingen tegen. Mocht dat u ook overkomen, stuur dan die ervaringen, liefst voorzien van één of meerdere foto's op voor een plekje in Aktie-Radius. Anderen kunnen dan meegenieten van de ervaringen tijdens onze vakanties. Op de

DemoDag in Assen zijn we als redactie bij elkaar geweest en hebben daar allerlei ontwikkelingen besproken voor de toekomst van ons blad. Dit jaar zult u daar nog weinig van merken, maar vanaf 2011 zijn we van plan om enige wijzigingen te gaan aanbrengen. Redactieleden van uw afdeling zullen u daarvan op de hoogte houden. Ik wens u allen ook nu weer veel succes met uw draaiwerk, maar vooral veel plezier.

Arie Braspenning

“ Uit het Centrum ”

Een dag draaien uit het centrum. Onderweg naar de firma Schulte in Meppen (Duitsland), zit ik hieraan te denken. Eigenlijk een leuke woordspeling: ik woon in Leusden, dus in het Centrum van Nederland. Ik ga een dag draaien met de Franse virtuoos excentrisch draaien Jean François Escoulen. Dus 2 maal ” uit het Centrum ”.

Ik vertrek 's morgens om 6 uur, normaal zou later ook nog kunnen, maar de weersvoorspellingen zijn niet zo gunstig, mist en gladheid, dus ik ga extra vroeg zodat ik ruim op tijd zal zijn. Zoals wel vaker: hou je overal rekening mee, dan verloopt alles voorspoedig. Al snel laat ik knelpunt Zwolle achter mij om vervolgens op mijn gemak van een kop koffie in Staphorst te genieten. Al snel wordt duidelijk dat ik rijkelijk vroeg in Meppen zal arriveren, dus wat gas minderen (ik zou eerder denken gas erbij, want in het Noorden hebben ze gas genoeg).

Kwart over acht ben ik in Meppen bij de firma Schulte. De werkplaats is nog in donker gehuld. Nagenoeg gelijktijdig komt de bij velen van ons bekende Horst Pieper aanrijden (hij woont op +/- 100 km van Meppen). Hij heeft ook rekening gehouden met de weersomstandigheden en heeft nog niet ontbeten. Hij nodigt me uit om samen naar het

Frühstücksraum van de fam. Bruning te gaan waar we ook J.F. Escoulen en Georg Panz ontmoeten, eveneens onderweg naar de ontbijtruimte. Het drietal maakt gebruik van het Frühstück en ik van een kop koffie terwijl ik nader kennismaak met Jean François en Georg. De laatste is ook vaak aanwezig bij de open deur dagen van firma Schulte in oktober.

Na het ontbijt en de koffie gaan we naar de werkplaats. Daar ontmoeten we de andere 2 deelnemers van die dag. Horst Pieper en Georg Panz waren tevens “overzetter” van het Engels in het Duits omdat Jean François alleen Frans en Engels spreekt.

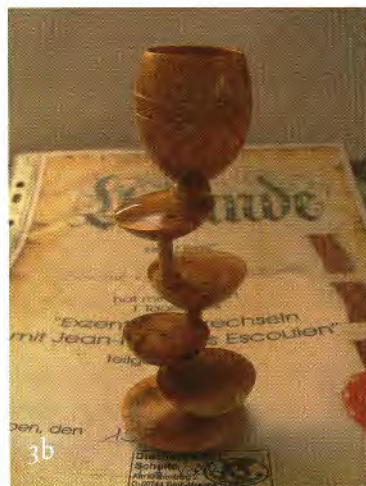
Maar ook zij kunnen zichzelf goed vermaken met het excentrisch draaien omdat er weinig gebruik gemaakt wordt van het vertalen. Na een korte inleiding, Hans Schulte was inmiddels ook gearriveerd, en het aan elkaar voorstellen, kan het feest beginnen.

Horst en Georg proberen elkaar de loef af te steken met het draaien van een schaal met bijzondere excentrische vormen. Een van de aanwezigen heeft ingeschreven voor de 2-daagse cursus, en een heeft nog nooit excentrisch gedraaid. Er is dus een aardige verscheidenheid in vaardigheden aanwezig (ik maak zelf reeds langere tijd excentrische werkstukken). Ik wil bepaalde basisprincipes weten, dus heb

ik mijn ervaringen met excentrisch draaien slechts bedekt laten doorschemeren. We krijgen eerst een korte uitleg over "zijn chuck", zowel de "oude" als de "nieuwe", welke nog maar sinds kort op de markt word gebracht door Vicmarc uit Australië. Deze nieuwe chuck is best wel een kostbaar stuk gereedschap (+/- € 500,-) en voor veel machines niet geschikt i.v.m. de instabiliteit. Zij die over een zware machine beschikken, bijvoorbeeld een Oneway 2436, kunnen de aanschaf van een dergelijke chuck overwegen. Er zijn natuurlijk ook andere stabiele machine's waarop deze chuck gebruikt kan worden. De machines worden "verdeeld". Ik geef de voorkeur aan de Hager HDE49 waar ik thuis ook het meest mee draai. Prettig, geen aanpassingsproblemen die ook weer tijd kosten en zeker in mijn geval (CVA). Wel had ik graag op de Oneway 2436 gedraaid. Dan begint het draaien. Hout op maat gezaagd, tussen de centers mooi rond draaien en aan één zijde een nauwkeurige passing voor in de chuck (ring rechts; zie foto 1). Nu de passing gedraaid is (wel iets taps toe laten lopen), persen we het hout in de chuck door het meedraaiend center er tegen aan te zetten en aan te draaien totdat het hout er voldoende ver inzit (+/- 2 cm). De passing moet wat langer zijn dan het stuk dat in de chuck gaat om de ring in de chuck te kunnen laten zwenken. Het hout wordt nu excentrisch ingespannen (schuin gezet) d.m.v. 2 schroeven die zich in de rand van de chuck bevinden (zie foto 1). De ene schroef is ietwat puntig en de andere heeft een vlakke onderzijde. De puntige schroef past in de uitsparingen die in de ring zichtbaar zijn en waarop de ring eigenlijk draait/zwenkt, terwijl de platte schroef dient ter ondersteuning. Omdat de ringen van hardmetaal zijn moeten ze niet te strak vast gedraaid te worden, maar vast is vast. We beginnen met het draaien van een golfclub (foto 2/2a/2b), daarna

onder het genot van koffie gezellig praten over onze ervaringen en daarna beginnen we met het draaien van een excentrisch glaasje (foto 3/3a/3b). Bij het draaien van excentrische voorwerpen moet ik goed op de concentratie letten, en waarschijnlijk ik niet alleen. Tijdens

het draaien van het steeltje komt een medecursist die ook hier mee bezig was en de Engelse taal onvoldoende machtig was, vragen hoe nu verder, en ja hoor u raadt het al: dag glaasje. (foto 4) Schadel (= Duits voor jammer), hoor je dan. Maar geen nood, we zijn bij de firma Schulte, dus houdt genoeg. Vlug even een nieuw stuk Rüster (Iep/Olm) en we gaan er weer voor met voldoende concentratie. Hé, hé eindelijk middagpauze, Hans Schulte komt met eten. 2 schalen met divers belegde broodjes, fruit, koffie, thee, melk, enz.. Wat trouwens de hele dag ter beschikking staat is Spa water, limonade's, frisdranken. In de pauze hebben we de nieuwe Escoulen Chuck wat nader bekeken, ik heb hier geen foto van omdat ik deze chuck (nog niet) in mijn bezit heb (crisistijd hé). Maar zij die geïnteresseerd zijn (en Internet hebben) kunnen de site van Vicmarc (www.Vicmarc.com) bezoeken waar de chuck te zien is. Na een gezellige lunchpauze waarin diverse mogelijkheden/ ervaringen besproken werden starten we de middagsessie.

We nemen een stuk Iepen waarvan verwacht wordt dat we dit "omtoveren" in twee excentrische schelpen die in elkaar passen. Jean is even druk met het geven van aanwijzingen daarna snorren de machines weer. Eerst aan

Cursus Snijdend Houtdraaien door Christiaan Jörg

In kleine groepjes (max. 3 personen) leer je op een grote bank (Wema, Jet) met zelfvertrouwen en plezier je hobby uit te oefenen.

Basiscursus I en II (8 x 4 uur) € 380

Voor mensen die willen beginnen (I) en draaiers die het juiste spoor nog niet gevonden hebben (II).

Vervolgcurcus (4 x 4 uur) € 190

Tussen de centers en voor de kop. Het uitbouwen van de reeds geleerde kennis en kunde.

Inschrijfformulier en informatie
Christiaan Jörg W. Heukelslaan 6
3581 SP Utrecht
Tel. 030 - 2513 684
info@christiaanjorg.nl

www.christiaanjorg.nl

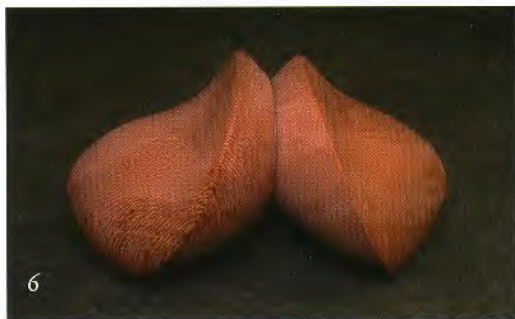

twee zijden een passing gedraaid, daarna het hout gedeeld, het moeten immers twee schelpjes worden, dan weer 4 graden zus en dan weer zo en warempel er ontstaat een schelpje. Een klein holletje erin gemaakt zodat er een vlieg gehuisvest kan worden, een randje waarop de andere moet passen en klaar is het eerste schelpje. Terwijl ik dit zit te schrijven denk ik: "het gaat theoretisch veel sneller dan in de praktijk", maar dat heb je met meer dingen. De andere helft gaat al sneller want deze is eigenlijk een evenbeeld zij het dat de "passing" iets anders is, ze passen immers in elkaar. Ook hier is weer een klein holletje in gemaakt zodat er een klein voorwerpje in kan worden opgeborgen. (foto 5 en 6) Dit is een leuke basis voor een sieradendoosje, zij het dat de uitsparingen dan groter moeten zijn, maar dat hoeft geen probleem te zijn. Na het gebruik van thee en koffie beginnen we aan de ze helft van de middag waarin we een schepje draaien (foto 7), heel grappig en uiterst nauwkeurig werk, vooral

het uithollen van het lepelgedeelte vraagt veel concentratie om een mooie komvorm te krijgen. Daarna heb ik zelf niet veel meer gedraaid, wat praten/ kijken hier en daar, en wat gereedschap kopen en de onderlinge ervaringen over deze dag uitwisselen met Jean François en Hans Schulte, een laatste kop koffie, en de dag zit erop. Dan nog even 180 km zuidwestwaarts en we zijn weer thuis.

Het is de moeite waard om dit mee te maken mits het excentrisch draaien bij je persoonlijk tot de mogelijkheden behoort (dus dat je een chuck hebt). De taal (Duits, Engels) hoeft geen probleem te zijn, want er is een overvloed aan geduld, en met handen, voeten en ogen kom je een heel eind. Al met al voor mij een hele fijne, geslaagde en leerzame dag !! Zeker voor herhaling vatbaar, al zal dat pas volgend jaar zijn, eerder komt J.F. Escoulen niet meer deze kant op. Ik hoop een volgende keer meer Nederlandse deelnemers te zien.

Berend van de Lagemaat

Vanaf januari 2010

**Nieuwe Proxxon dealer
in Nederland!**

PROXXON

Hegner & Ko
Fermiweg 16
3208 KT Spijkenisse

Tel: 0181-647535
Fax: 0181-647311
Mail: rob@hegner.nl

AFH Fijnhout

DE hardhout specialist voor bedrijf en particulier

- 80 soorten op voorraad
- Teak (o.a. dekdeeltjes)
- Plaatmat. (o.a. Bruynzeel hh)
- Bladen (aanrecht/tafel)
- Fineer
- Eigen zagerij

Amsterdamsche Fijnhouthandel

Minervahavenweg 14 Westpoort 3098 Tel. 020 -682 80 79 Fax 020-684 31 54
e-mail: afh@fijnhout.nl homepage: www.fijnhout.nl

Excentrische schaal

Deze schaal wordt excentrisch uitgehold met behulp van een bolvormig uitsteeksel welke aan de onderkant van de schaal wordt gelijmd. (Zie de tekening op pag.13 voor de afmetingen). Met dit bolvormig uitsteeksel kan de schaal in de klauwplaat gekanteld worden over zijn as. Ik gebruik hiervoor extra lange bekken.

VEILIGHEID: Denk aan oogbescherming (draag bij excentrisch draaien altijd gelaatsbescherming) en gebruik minimaal een stofmasker. Controleer regelmatig of het werkstuk goed vastgeklemd zit, dit geldt vooral voor het excentrisch draaien.

Foto 1

Op deze foto het voorbereide hout voor het werkstuk. De schaal wordt gedraaid uit een stuk esdoorn met een diameter van 19 cm. De dikte moet minimaal 6,5 cm zijn. Het voorgedraaide bolvormig hulpstuk voor in de klauw wordt later aan de onderkant van de schaal gelijmd. (zie ook de tekening voor de afmetingen). Als de schijf dikker is dan 6,5 cm kan deze bol ook in één keer aan de voet gedraaid worden.

Foto 2 en 3

Met behulp van de bijgeleverde bout voor de klauw wordt de schijf esdoorn aan de klauw bevestigd. Het voorgeboorde gat verdwijnt bij het uithollen van de schaal, maar boor niet dieper dan nodig.

Foto 4

Met een schalenguts van 16 mm draai ik de onderkant van de schaal in de juiste vorm. Toerental ongeveer 1000 t

Foto 5

De onderkant van de schaal is afgedraaid en geschuurd. De onderkant van de voet is zuiver vlak gedraaid. Zoals op de foto te zien is, is de schaal afgedraaid tot 20 a 23 mm vanaf de bovenkant.

De diameter is daar 18 cm.

Foto 6

Het uitsteeksel wordt met behulp van het tegencentre aan de schaalvoet gelijmd.

In het hart van het uitsteeksel is een klein pitje gedraaid om hem met het tegencentre zuiver in het midden van de onderkant schaalvoet te lijmen.

Foto 7

Na enige minuten, als het uitsteeksel niet meer kan verschuiven haal ik het werkstuk van de draaibank en klem het vast met een lijmtang. Afhankelijk van de lijmsort de lijn goed laten drogen.

Foto 8

Het werkstuk is weer terug geplaatst en de bol kan nu nog even gecontroleerd worden of hij zuiver in het midden zit. Is dit niet het geval dan kan hij nu nog zuiver afgedraaid worden.

Foto 9

De schaal is omgedraaid en aan de klauwplaat bevestigd. Hier gebruik ik de extra lange bekken.

Foto 10 en 11

Met de guts wordt de bovenkant van de schaal gedraaid en geschuurd. Toerental ongeveer 1000 t

Foto 12

Met behulp van een potloodlijn wordt het midden van de schaal aangegeven en over deze lijn wordt de schaal gekanteld. De potloodlijn niet te ver doortrekken i.v.m. beschadigen van de reeds afgewerkte bovenkant.

Foto 13

De schaal is nu gekanteld in de klauw. De linkerkant van het uitsteeksel moet tegen de klauw aan gedrukt worden. De klauwplaat moet nu voorzichtig aangedraaid worden, maar nog niet al te vast.

Foto 14

Met potloodlijnen wordt nu de cirkel bepaald waar de schaal wordt uitgehold. De schaal kan nu nog wat worden gekanteld tot hij in de juiste positie staat, en nu wordt de klauwplaat stevig vastgedraaid.

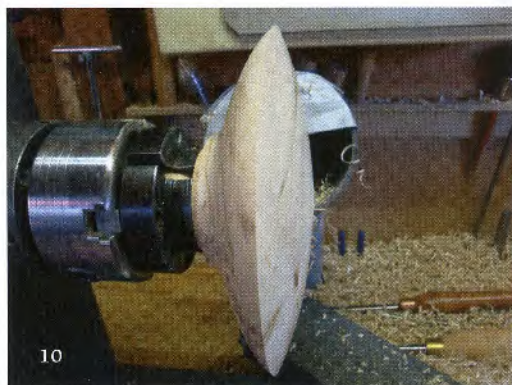

Foto 15

Met de schallenguts wordt de schaal uitgehold. Werk van binnen naar buiten. Toerental is afhankelijk van de zwaarte van de draaibank. **BEGIN ZO LAAG MOGELIJK** en voer dit op als het mogelijk is. Slijp de beitel nogmaals voor de laatste snede om een zo goed mogelijk resultaat te krijgen.

Foto 16

De draaibank regelmatig stopzetten en het werkstuk controleren. Controleer ook of de schaal nog goed vast zit aan de klauwplaat.

Foto 17

Hier is de schaal uitgehold volgens de tekening en geschuurd.

Foto 18

Met de accuboort boor ik uit de hand gaatjes van 5mm diameter en ongeveer 7mm diep om de versiersels in aan te brengen. De gaatjes zitten in het midden van de rand op een afstand van 40mm

Als er nog iets aan de afwerking gedaan moet worden, kan het nu nog.

Foto 19

Heel voorzichtig wordt met een dunne afsteekbeitel de schaal afgestoken. Lage draaisnelheid en de schaal met de hand ondersteunen. Ik doe dit net naast de lijmrands, zodat ik geen lijmsporen in de schaalvoet krijg. Ook kan het uitsteeksel voor een ander project hergebruikt worden. Probeer de voet enigszins hol af te steken voor de stabiliteit.

Foto 20

Het laatste stukje in het hart van de voet wordt met een beitel naar keuze glad afgestoken en met de hand geschuurd.

Foto 21

Uit een stukje palissander worden de knopjes voor de versieringen gedraaid. Deze worden direct op de draaibank afgewerkt met friction polish o.i.d.

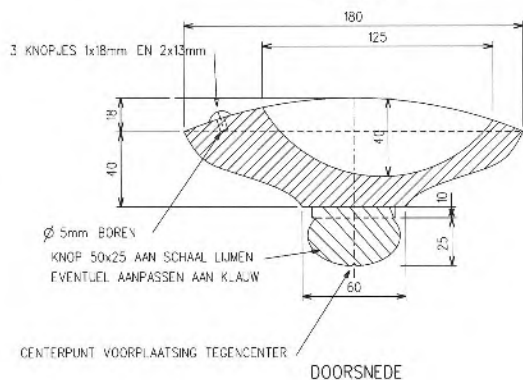
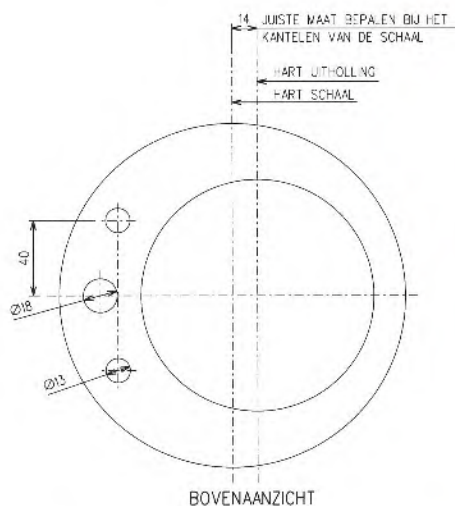
Foto 22

Hier het eindresultaat. Voordat ik de knopjes vastlijm olie ik de schaal 3x met deense olie. Als je de knopjes eerst lijmt krijg je met oliën een vettig gedoe om de knopjes, wat altijd zichtbaar blijft.

Veel draaiplezier.

Nico Oosthoek

Website: www.houtdraaienindehaarlemmermeer.nl

De Escoulen-chuck

Bij de afdeling “Noord” demonstreerde Gerrit Abma zijn manier van “verzet draaien”, terwijl Albert-Jan Roukema gebruik maakte van de Escoulen Chuck. Een “nieuwsgierig” apparaat, ontwikkeld door Jean-François Escoulen. Een Franse houtdraaier om den brode.

Hij volgde zijn vader op en zoals zo vaak gebeurt: de markt verandert. Hij ging zich meer en meer toeleggen op vormgeving, terwijl zijn vrouw haar kunstzinnigheid etaleerde in sieraden. De mogelijkheden en beperkingen van de draaibank kende hij dus door en door. Zijn creativiteit bracht hem op het idee het hout eens anders in te spannen.

Opgegroeid in een agrarische omgeving viel zijn oog op de hefinrichting van hun tractor. Daarin ontdekte hij een draaibare bolle ring waarin de trekstang de beweging van de hefinrichting kan volgen.

De link naar de draaibank was snel gemaakt (foto 1). Hij plaatste dit type ring in een hulp-

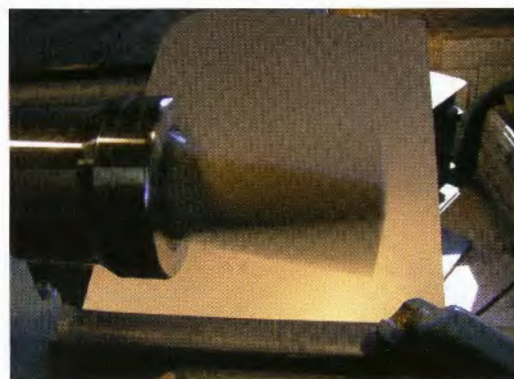
stuk en sloeg er een stuk hout in: het excentrisch draaien was geboren (foto 2). Na diverse prijzen gewonnen te hebben in Amerika wordt hij nu wereldwijd gevraagd zijn vinding te

demonstreren. Ik volgde zijn cursus in Duitsland (Neue Drechslerei van Helga Becker in Steinheim (Dld)) en bezocht hem vorig jaar thuis in Frankrijk: een innemende man - met kwaliteitsmachines in zijn instructieruimte.

Terug naar het draaien. Er zijn een zestal schroeven waarmee je de beweegbare ring vastzet. Je moet je een vast patroon van vastzetten/borgen aanleren om veilig te kunnen werken. Een van de cursisten in Duitsland lag de eerste dag al in het ziekenhuis met gebroken middelhandsbeentjes...

Ik draai eerst op ongeveer 1000 toeren met de VICMARC100VL, waarbij ik in de schaduw het “vaste gedeelte” kan zien (foto3). Na enig draaiwerk met een spitse beitel ontstaat bij 1500

toeren het resultaat (foto 4). Door de schroeven los te draaien plaats ik het werkstuk in een andere vastgezette positie, waarna het eindresultaat ontstaat (foto 5). En waar diende dit toe: een soort speerpunt op mijn object: "Wilhelm Tell" (foto 6).

De rest is oefenen en je creativiteit botvieren.
Zie: www.escoulen.com

Jan Pranger.
Lemmer.

Artikelen voor AktieRadius

Al meerdere keren is de vraag gesteld: Waaraan moeten artikelen en foto's voldoen die in AktieRadius geplaatst worden? Ziehier het antwoord:

Artikelen moeten in goed Nederlands geschreven zijn. Lukt dit niet helemaal, dan zijn er redactieleden die de tekst corrigeren of aanpassen als dat nodig is. Maak de verhalen niet te lang. Blijf zo goed mogelijk bij het onderwerp. Liefst in Word, lettertype niet belangrijk. Schrijf het verhaal het liefst aan één stuk door, zonder harde returns, te veel alinea's of open ruimtes in de tekst, dit in verband met ruimte in het blad. Denk aan veiligheid bij het maken van voorwerpen, zowel de bescherming van jezelf als het werken op de draaibank en het gebruik van gereedschappen en materialen. Probeer iets te sturen wat nog niet zo vaak aan de orde is geweest en vraag je af of het onderwerp interessant is voor andere leden om het te lezen of eventueel te maken. Foto's moeten liefst zo groot mogelijk zijn (aantal pixels), maar minimaal 600 KB groot zijn. Het geheel kan worden opgestuurd naar de eindredacteur van AktieRadius, per Email: aktieradius@kpnmail.nl. Zorg er bij het mailen voor dat de foto's niet automatisch verkleind worden (sommige email-programma's doen dat). Werktekeningen zijn uiteraard ook welkom als ze functioneel zijn. Als u alleen maar een schets heeft, stuur die dan ook op. Nico Oosthoek zal dan de schets omzetten in een goede werktekening, zoals u die gewend bent in AktieRadius aan te treffen.

Bericht uit de werkplaats

Op dit moment denk ik na over een broche die op een bloem moet gaan lijken.

De ondergrond is een stuk esdoorn met een diameter van ongeveer 5 cm.

Daarin komen 13 staafjes rosita van 4 of 5 mm diameter. Rosita is Zuid-Amerikaans hout, met een rozerode kleur. Die staafjes worden vastgelijmd in schuin in het vlak van de broche geboorde gaten. Dat moet je zo doen, anders krijg je geen langgerekte ellips als je de staafjes bij het draaien schuin doorsnijdt. In het midden komt een rond hart van donker hout, met een diameter van ongeveer 16 tot 20 mm. Maar dan moet je ook een verdeelschijf hebben met minimaal 13 gaten. Dat wordt er dus een met 26 gaten, anders wordt de diameter te klein. En hoe je zo'n verdeelschijf maakt, is te lezen in AktieRadius nr 59.

Het eerste exemplaar is mislukt. Waar de boorgaten in het midden bij elkaar kwamen, was het hout rondom de gaten uitgerafeld. En bij het bewerken kwamen die rafels aan de oppervlakte van de broche. Opnieuw dus, terug naar de tekentafel. De uiteinden moeten wat dieper onder de oppervlakte komen te liggen. Maar dan wordt de diameter van het hart groter, en dat is weer niet mooi. Een kring van gele staafjes eromheen dan? Rekenen en schetsen, proberen en nadenken, en allerlei vragen in je hoofd. Zou je esdoorn of hult met geel kunnen krijgen door het opzuigen van gele waterbeits in het kopse hout?

Maar even verder proberen. En ondertussen ben je ook met je gedachten met andere klusjes bezig. Ik had al eens eerder twee tolleren gemaakt, uit wengé, met dunne staafjes uit licht hout erin, maar die heb ik allebei weggegeven. En allebei hadden ze de naam "Melkweg".

Ik wil weer eens zo'n tol maken, en die moet

dan de naam "Melkweg III" krijgen. Wengé met ongeveer 180 staafjes hult met een diameter van 2 mm. Eigenlijk zelfs 1,85 mm diameter.

Nu had ik nog een stuk wengé. Daar heb ik een schijf van gemaakt. Toen ik die liet zien aan mijn dochter, die voor het weekend over was, zei ze: "Zonde van dat mooi gevlamde hout, om dat helemaal te doorzeven met witte staafjes." Weer terug naar af, de bestaande schijf anders gebruiken, met een andere versiering. Misschien toch ergens een stukje ebbenhout aanschaffen?

Houtdraaier

AFDELINGSNIEUWS

Afdelingsbijeenkomsten zijn in principe ook voor leden uit andere afdelingen te bezoeken. Wel graag van te voren afstemmen met de afdelingscontactpersoon.

Afdeling Amsterdam

Informatie bij de afdelingscontactpersoon Rik Mars: 020 4904 887 of Rik.Mars@hotmail.com

Voor de agenda, verslagen en opdrachten, zie ook: www.rikmars.eu

Afdeling Arnhem-Nijmegen

Onderstaande bijeenkomsten worden in 2010 gehouden op een zaterdag van 9.30 uur tot 12.30 uur in het clublokaal 'The Meeting' St. Maartenstraat te Elst (Gld).

Bijeenkomsten: **18 september, 16 oktober, 20 november.**

Afdeling Den Haag

Info afdelingscontactpersoon (blz.2)

Afdeling Flevohoutdraaiers

Bijeenkomsten: **13 sept.** (etagère / fruitschaal op voet), **25 okt.** (klok), **6 dec.** (kerst(boom)versiering).

Afdeling Haarlem

Bijeenkomsten in 2010:

Aanvang 14.00 uur. De bijeenkomsten worden gehouden bij Muck Douma, Groot Heiligland 18 te Haarlem.

Afdeling Haarlemmermeer

Bijeenkomsten: **11 juni, 23 juli, 3 september, 15 oktober, 26 november, 7 januari 2011.**

Locatie: Protestantse Kerk, Havikstraat 5, 1171 DW Badhoevedorp, tel. 020 6593133

Afdeling Limburg

Info afdelingscontactpersoon (blz.2)

Afdeling Lochem

Bijeenkomsten:

Locatie: Kunstlokaal 11, Bosberg 29, Borculo. Aanvang 19.30 uur

Afdeling Noord

Bijeenkomsten:

Inloop: 12.00 uur, aanvang 12.30 uur. Locatie: Dependance Stadswerkplaats Groningen, Antillenstraat 2.

Afdeling Noord-Holland Noord

Bijeenkomsten in 2010: **donderdag 2 september, donderdag 7 oktober, zaterdag 6 november, dinsdag 23 november.**

De avonden beginnen om 19.30 uur in het dorps huis "de oude school", Dorpstraat 72, 1711 RK Hensbroek.

Afdeling Rotterdam

Info afdelingscontactpersoon (blz.2)

Afdeling Schijndel-Den Bosch

De Dommeldraaiers

Bijeenkomsten in 2010: **5 juni, 4 september, 16 oktober, 27 november**

De bijeenkomsten worden gehouden van 09.30 – 12.30 uur in Dorps huis De Geut, Kerkstraat 4a, 5482 EJ Wijbosch.

Afdeling Utrecht

Werkgroep 'De Lekstroom'

Bijeenkomsten: steeds op woensdagmiddag 14.00 uur op de volgende data: **23 juni, 8 september, 20 oktober 17 november 22 december.**

Locatie: de Oude School te Lopikerkapel

Afdeling Veluwe

Bijeenkomsten in 2010: **18 september en 11 december**

Locatie: een zaal van de Sionskerk,
Asseltseweg 6, 8161 VV Epe

Afdeling De Waarden

Locatie: Adrie Bezemer

*Afdeling Westelijk Noord Brabant /
Zeeland*

De Scheldedraaiers

Bijeenkomsten elke eerste zaterdag
van de maand in Het Ambachtencent-
rum, Kattendijksedijk te Goes.

Aanvang 09.30 uur.

AGENDA

23 oktober DemoDag in De Meern
verzorgd door De Scheldedraaiers

MUTATIES LEDENLIJST

nieuwe leden 1ste kwartaal 2010

- T. de Boer, Spoordijk 38, 8711CJ Workum
- K. Jansen, Sportweg 52, 9695EC Bellingwolde
- J.P. Kreuk, Waterdrieblad 36, 1724XK Oudkarspel
- A. Mensink, Pastorieweg 5, 7274AR Geesteren
- J.Th. van Schie, Maurick 37, 2181LA Hillegom
- B.A. Schoers-van Broekhuijsen, Laagveenstraat 2, 1441ND Purmerend
- C. Schuurman, Dr. Welferweg 35, 3615AK Westbroek

Verhuisberichten 1ste kwartaal 2010

- J.B. Horst, Oude Kerkstraat 43B, 5341HJ Oss
- I. Janssen, mr. J.B. Kanweg 20, 9349TG Witteveen
- J. van 't Leven, Oosterleenweg 6, 8893HT Terschelling

- J. Marinissen, Oost Kerkstraat 8, 4486BM Colijnsplaat
- K. Polinder, Schlesierstrasse 4, 49762 Sustrum (Dld)

Overleden

- W. van der Hak, Den Haag
- Opzegging met onmiddellijke ingang*
- J. Jansen Ekeren (België)
 - C.G. Huesken, Beverwijk

Gevraagd:

Om mijn hobby's houtdraaien en 'klokken maken' te combineren zoek ik oude mechanische uurwerken, defect geen bezwaar. Ook zoek ik lege houten klokkasten. René Wetzels, tel. 0485-361138, E-mail: r.wetzels@hetnet.nl

Te koop

Te koop aangeboden de Tormek slijpmachine Super Grinder 2000, voorzien van een nieuwe Super grind slijpsteen sinds begin 2009. De volgende accessoires worden meegeleverd: SVD 185 voor het slijpen van vingernagelvormige houtdraaigutsen, multislijpmal SVS-50 voor o.a. vlakke draaibeitels en afsteekbeitels, hoekmeter WM-200, steenvlakker TT50, hoek-instelmal voor draaibeitels TTS-100, gradatie en reinigungssteen SP-650, wetpasta PA-70, geprofileerde lederen wetschijf LA-120, universele steun US-105, video en het boekje "Nat slijpen en afwetten van snijdend gereedschap", gericht op het gebruik van de Tormek slijpmachine, een instructieboekje over het gebruik van de TTS-100. De prijs voor het totale pakket is Euro 450,00 exclusief eventuele verzendkosten. De prijs is vast voor het totale pakket. Inlichtingen bij J. van der Meer, tel. 0252-518557 of jvdmeerjzn@kpnmail.nl

De ballen verstand...

Met een hedendaagse slogan kun je zeggen: "Radius komt naar je toe". Om uitleg te geven over de vernieuwde opzet van ons lijfblad AktieRadius mocht ik mij tegoed doen aan een mengsel van Fries, Gronings en Drents. Zaterdag 13 maart 2010 serveerde Egbert Smilde (vz van de afdeling Noord) het hoofdgerecht "bollen draaien". Het thema van die dag leverde verrassende technieken op: de 42 procent-methode, het malletje, de losse pols of nadraaien tussen de centers ingeklemd door b.v. piepschuim tot zelfs "dat kan ik ook wel... oeps... kapot". Het resultaat mocht er zijn: van biljartbal, segmentwerk, naturel, stapelbaar tot loodgevuld. (zie foto 1)

Naast bespreking van het "verplichte" werk – met de nodige anekdotes en humor – demonstreerde Gerrit Abma uit Nijland (Fr.) zijn methode van verzet draaiwerk: door aan het eind van een cilinder excentrisch nog een andere (cilinder) diameter te draaien kan het geheel op twee manieren worden ingeklemd. Door hier mee te spelen toverde hij fraaie profielen aan b.v. keltjes. (zie foto 2 en foto 4)

Daarna demonstreerde Albert-Jan Roukema (www.houtstylist.nl) uit Hoogezand de Escoulen Chuck. Met creatieve precisie toonde hij de wording van een excentrisch gedraaid sierdoosje met een soortgelijke contravorm als deksel. (zie foto 3 en foto 5)

Een bijzonder inspirerende kennismaking: er is toch meer boven Zwolle!

Jan Pranger.

Een kroonprins die zich inlaat met de jetset om een vakantievilla op een schiereiland in Mozambique te bouwen... De commotie die dat oplevert als de zaken niet zo netjes afgehandeld blijken te worden... Al spoedig valt een parel van de oranjekroon...

Dit is Machangulo

Lang geleden, bij een kerstborrel, hebben mijn collega's eens een fles mooie cognac soldaat gemaakt. Ongetwijfeld een relatiegeschenk. Zo ging dat toen nog. De fles kwam in een kistje, vergezeld van twee glazen. De volgende morgen bij het opruimen heb ik me over de resten ontfermd. Uit deze fles en glazen heb ik daarna jarenlang op kantoor water gedronken, alsof ik aan de drank was. Toen ik stopte met werken heb ik de fles weggegeven. Een van de glazen stond daarna thuis in de vensterbank: een glas bedrukt met een wapen met kroontje.

Nu heb ik eerder glazen van dekseltjes voorzien. Dat levert mooie resultaten op. Een kroon als deksel op dit glas lag voor de hand, gezien het merkje. Waar het glas bolt, antwoordt de kroon met een holle, uitwaaiende vorm.

Ik vond een mooi stukje Padoek en maakte een schets van hoe het moest worden. Aan het werk achter de draaibank kwam plotseling alles samen: het glas, de kroon, het hout en het water. Een cognacglas van een fijn merk als symbool voor de jetset, het water van de manager, een kroon uit hout dat ontzettend oranje

onder de beitel vandaan kwam en de houtsoort Afrikaans Padoek. Ik was Machangulo aan het maken! Direct was nu ook duidelijk dat de rand parels om de kroon negentien stuks zou moeten tellen. Onze kroonprins is straks immers koning over twaalf provincies, zes Antillen en een stuk strand in Mozambique. Misschien moest ik maar een van de parels van de rand laten vallen ... Mijn eerste poging was een kroon met een 2 mm dunne rand, waaruit ik later de bladen zou snijden, met daarbovenop een verdikking voor het vormen van de parels. Helaas, na het lossnijden van de rand blijkt het geheel te zwak om de parels rond te maken. Bovendien was

ik niet tevreden over de rondheid van de zo gevormde parels. Bij de nieuwe poging draai ik alleen de dunne rand waaruit ik de bladen kan snijden. Voor de parels draai ik nu losse bolletjes van 10 mm diameter, die ik op de bladen lijm. Om de oranje kleur zo veel mogelijk te behouden heb ik het hout direct bewerkt met een UV-filterende lak. De uitgesneden randjes moeten op het laatst opnieuw gelakt worden. Voor de verdeling in negentien span ik een strookje papier om de bovenkant. Ik knip het af zodat het precies past. De gestrekte lengte deel ik in negentien, welke maat ik 1x, 2x, 3x,

... uitreken en uitzet op het strookje (nooit negentien maal de maat achter elkaar uitzetten, dan wordt de fout veel te groot en de verdeling onregelmatig). De merktekens kan ik dan weer overnemen op het werkstuk. Met een klein handfreesje en een schuurrolletje in de Dremel kan ik nu de bladen vormgeven. Om de parels goed regelmatig op te lijmen draai ik een mal die de onderrand van de kroon fixeert en me de parels allen even ver naar buiten laat plaatsen (op die ene na).

Rik Mars

Lezers schrijven

Lezers schrijven is een nieuwe rubriek waarin “artikelen” van lezers worden geplaatst. Deze artikelen worden buiten de verantwoordelijkheid van het bestuur en de redactie geplaatst en moeten van een opbouwend karakter zijn voor de vereniging.

Over houtdraaien

Aanvulling en mening naar aanleiding van het artikel van Ab strijker [AR 61 blz 23 en AR 64 blz 17] en van Muck Douma [AR 64 blz 16].

“Vormgeving” en “Erkenning Meester Houtdraaier”. Allereerst: In de statuten van RADIUS staat als doel van de vereniging: het behoud van het ambacht houtdraaien in al zijn geleidingen en verschijningsvormen. Het redden van het ambacht voor verdwijnen. Het terugzoeken van [oude] technieken en het ontwikkelen van nieuwe technieken, zo ook nieuwe gereedschappen. Zo langzamerhand weten we hoeveel omvattend het ambacht is:

Het tussen de centers draaien, het voor de kop draaien [schalen], het draaien van gesegmenteerd werk, het maken van samengesteld werk, het maken van omkeerwerk, het maken van dozen en doosjes, het maken van schroefdraad, het werken met de bril, het draaien van excenterwerk, het draaien van miniatuurwerk, het draaien van “hollow-turning”-werk, enz., enz.

Ten tweede moet even gezegd worden dat beide oproepen [AR 64 blz 16 en 17] twee verschillende onderwerpen betreffen. De een gaat over ambacht de ander over vormgeving.

Over Ambacht: Het beoefenen van een ambacht is meer dan alleen het gereedschap in de hand nemen. Ambacht vereist een eerlijkheid van de maker ten aanzien van hem zelf. Je kunt je nergens met een Jantje van Leiden van af

maken. De beoefenaar wordt steeds met zichzelf geconfronteerd. Het dwingt hem steeds op te letten. Doe ik het goed of doe ik het niet goed. Geen flauwe kul, niet goed, dan opnieuw beginnen. En dat geldt niet enkel voor het gereedschapgebruik maar ook voor het maken van het voorwerp. De juiste volgorde van handelingen. Als ik niet eerst dit doe, dan kan ik zo meteen niet verder. Voor een erg ingewikkelde stapeldoos heb ik eens een draaiboek gemaakt van 153 punten, die in die volgorde gedaan moesten worden. Er komt nog iets bij ambacht om de hoek kijken; de ongelooflijke bevrediging die het maken geeft. Een gevoel dat zelfs verder gaat dan dat. Het geeft orde in het hoofd, scheidt hoofdzaken van bijzaken, geeft een geestelijke bevestiging. Het beoefenen van een ambacht heeft een therapeutische werking.

Bovenstaande gaat over “het doen” - “het bezigzijn met” - “het beoefenen van een ambacht”. Het gaat niet over wat je maakt, het eindproduct, maar hoe je het maakt. Of je nu een tol, een paddestoel, een kandelaar, of zelfs een kunstvoorwerp, het blijft “slechts” een eindproduct. Waar het mij om gaat is “de weg naar het doel”; het ambachtelijk kunnen. Het ambachtelijk kunnen is het streven van onze vereniging. Daaruit voortvloeiend kan ik me voorstellen, dat diegenen, die denken dat ze het totaal van het ambacht onder de knie hebben, daar dan ook een soort erkenning voor zouden kunnen verwerven.

Over kunst: Als leden van onze vereniging zich aangetrokken voelen tot vormgeving, fraai

vormgeving, zeg kunst, dan is dat toe te juichen, een verrijking. Maar vormgeving zal altijd moeten steunen op ambachtelijk knen. Als de vormgeving zodanig ontworpen is, dat het normaliter niet te draaien is met bestaande technieken en/of gereedschappen, zal de maker een nieuwe manier van gereedschapgebruik moeten bedenken of zelfs nieuw gereedschap moeten [laten] maken. Diegenen, die mee willen denken over dit onderwerp nodig ik van harte uit mij te bellen 023 5311848

Muck Douma

Vormgeving.....een zoektocht

Het leven wordt wel eens omschreven als een zoektocht: vanuit alle studie, werk, ervaring en sociale achtergronden probeer je er "iets moois" van te maken. Maar wat is mooi en hoe bereik je dat? Is dat je eigen of de algemene smaak? Moet het voldoen aan mathematische wetten? Moet het voldoen aan de schoonheidsleer? Zijn er wel esthetische normen? Bereik je dat met veel oefenen: eerst het vak onder de knie en dan spelen met je vaardigheden en verbeeldingskracht? Zo verging het ook de 8 houtdraaiers die zich onder leiding van Ab Strijker in Lelystad verdiepten in vormgeving: daar willen we wat mee maar wat. Schoonheid zie je, proef je, beleef je, beweegt je, zet je aan het denken, maar laat zich moeilijk vastpakken, laat zich moeilijk dwingen, is misschien meer beleving dan het voldoen aan waarden, normen en standaarden: niet wat is mooi, maar wat zie en beleef ik.

1. Als je hout draait geef je vorm.
2. Wanneer je een (gevoerde) houtdraaiër bent geef je misschien wel een spannende

vorm aan een gebruiksartikel of ander voorwerp: een verfrissend idee, dat iets voorstelt. Design, iets wat er in die vorm nog niet is.

3. Kan een (gevoerde) houtdraaiër echter ook vormen of objecten maken, die boosheid/verdriet/blijdschap/beweging/liefde/geborgenheid of een verschijnsel als zonsopgang verbeelden?

Conclusie: iedereen die vormgeeft, ontdekt (in zichzelf) nieuwe mogelijkheden of geeft vorm aan zijn fantasie en ideeën rijkdom met als gemeenschappelijk element het beheersen van de houtdraaietechniek als uitingvorm. In onze vereniging zit een grote variëteit aan uitingvormen: segment, miniatuur, kunststof, speelgoed, klokken, schroefdraad, restauratie, werken met kleur etc.etc.etc.. Wij willen verder nadenken over punt 3: je ideeën omzetten in vorm, kun je leren door veel te kijken naar vormen, de vormgevingsopgave. Daarom maken we voor de volgende bijeenkomst - dit najaar - een wanddecoratie. Ieder moet zijn ideeën hier maar op loslaten. De resultaten bespreken we met elkaar: ziet de ander er ook in wat je bedoelde te maken: wat je eigen vormgevingsopdracht/-gedachte was? Jullie horen daar nog van.

Namens deze houtdraaiers,
Jan Pranger. Lemmer.

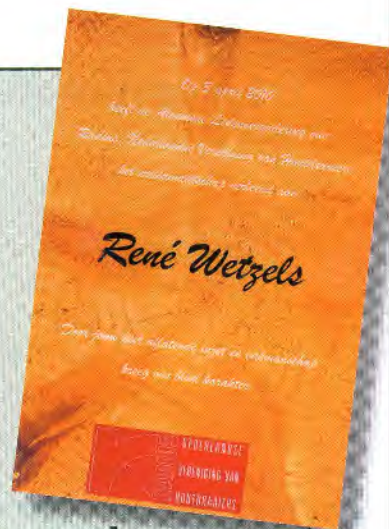
DemoDag Assen (24 april 2010)

's Morgens vroeg op om op tijd in Assen te kunnen zijn. Ver? Even ver als voor de mensen uit het Noorden om naar het midden van het land te komen. De afdeling Noord had een prachtige lokatie beschikbaar en er was veel werk gemaakt van de opstelling van de gedraaide werkstukken.(Foto's 1, 2, 3). Daarnaast

waren er voldoende demonstraties te zien (foto's 4, 5, 6). Wat jammer voor de organisatie dat er aanzienlijk minder bezoekers waren gekomen dan we gewend zijn. Afstand? Mooi weer? Verlangen naar wat anders? Laat het weten aan het Bestuur zodat zij hunnen plannen kunnen trekken. Gelukkig was er de verlo-

ting met zowel prijzen in natura (prachtige stukken hout om fraai draaiwerk van te maken) (foto 7), maar ook geldprijzen die duidelijk bij de winnaars in de smaak vielen. Hoogtepunt op deze dag was ook de benoeming van René Wetzels tot erelid van RADIUS. Helemaal verdiend. 10 jaar redacteur van AktieRadius en een blad gemaakt dat er mag zijn. René, namens de hele redactie van harte gefeliciteerd. (foto 8)

Erelidmaatschap RADIUS

Op de DemoDag in Assen werd ik aangenaam verrast door een toespraak van onze interim-voorzitter Aat Meijboom. In deze toespraak deelde hij mede dat de ALV van 3 april 2010 heeft besloten mij tot erelid van RADIUS te benoemen. Ik vind dit een hele eer en ik ben het bestuur en de leden hiervoor dankbaar. Naast deze benoeming ontving ik een envelop met inhoud - te besteden aan mijn hobby's: klokken en houtdraaien - als waardering voor mijn werk voor AktieRadius in de afgelopen 10 jaar. Ook hiervoor mijn welgemeende dank!

René Wetzels

De combinatie van hout en metalen

De combinatie van hout en metaal wordt dikwijls toegepast. Hiervoor zijn verschillende redenen. Het kan een artistiek effect hebben, de combinatie kan nuttig zijn en de combinatie van de tekening van hout en de kleur van het metaal kan interessant zijn.

Bij het toepassen van metalen in hout is het van belang dat men zich realiseert welk metaal toegepast zal worden en welke methode gebruikt gaat worden bij het aanbrengen. Ook de giftigheid van het metaal, de gezondheid en veiligheid bij het behandelen zijn van belang. In dit artikel wil ik aandacht vragen voor twee metalen, die gebruikt (kunnen) worden in combinatie met hout, te weten lood en tin. Lood wordt sinds 5000-4500 v.Chr. gebruikt omdat het wijdverspreid op aarde voorkomt en eenvoudig kan worden bewerkt. Alchemisten dachten dat lood het oudste metaal was en associeerden het met de planeet Saturnus. In het Romeinse Rijk werden loden pijpen gebruikt om water te transporteren die in sommige gevallen 2000 jaar later nog steeds in gebruik zijn.

In de jaren 1980-1990 ontstond het besef dat lood schadelijk is voor het milieu met als gevolg dat het gebruik ervan aan banden werd gelegd. In autobrandstoffen werd lood vervangen door andere stoffen en loden pijpleidingen werden vervangen door pijpleidingen in kunststof, (verzinkt) staal of koper. Sinds het bekend worden van de schadelijkheid van lood voor het milieu, is het gebruik ervan sterk teruggedrongen. Tot die tijd waren er legio toepassingen: De hoge buigzaamheid maakt lood geschikt om bij woningbouw kieren te

dichten (loodslab). In brandstoffen kan loodtetraethyl worden gebruikt als octaan verbeteraar. In de EU is dat sinds 1999 niet meer toegestaan. Lood kan worden toegepast in verf om het beter bestendig te maken tegen weersinvloeden. Sinds 1990 is dat in de EU niet meer toegestaan. Als pigment werd loodwit (loodoxide) veel toegepast. Omdat lood goede bescherming biedt tegen gammastraling worden loden omhulsels vaak gebruikt om radioactieve bronnen veilig te bewaren. Ongebonden lood is vrij zeldzaam in de aardkorst. Veelal wordt het aangetroffen in ertsen die naast lood ook zink, zilver en koper bevatten.

Men kan lood binnenkrijgen via inademen, opnemen via de huid en via oogcontact. Lood is zeer giftig, waarbij het effect niet onmiddellijk duidelijk is. Het effect is cumulatief, dat houdt in dat de giftige werking toeneemt bij veelvuldige toepassing of blootstelling aan lood. Ook wordt het giftige effect pas duidelijk na zeer lange tijd. Langdurige blootstelling aan lood en loodverbindingen kan hersenbeschadigingen veroorzaken en tot bijvoorbeeld dementie leiden. Ook heeft het effect op nieren, bloed en tandvlees.

Een ander metaal, dat in combinatie met hout gebruikt wordt is tin. Tin, één van de vroegst ontdekte metalen, werd veelal met brons gebruikt. In 3500 v.Chr. was al bekend dat tin (evenals arseen en nikkel) een verhardend effect had op koper. Daarom werd het gebruikt in gereedschappen en wapens. Al voor de tijd van de Romeinen ontstond er een bloeiende handel tussen de tinmijnen in Cornwall en het

Middellandse Zeegebied. De Egyptische farao Pepi heeft rond 2300 v.Chr. een standbeeld laten maken waarin tin zat uit de tinmijnen van Cornwall.

Tin hecht zich gemakkelijk aan ijzer en wordt daardoor vaak gebruikt als roestwerende coating (blik). Andere toepassingen zijn: in bronslegeringen in kerkklokken, als soldeertin in de elektronica en in het loodgietersvak, het gieten van gesmolten tin in vormen tot gebruiksvoorwerpen of siervoorwerpen. Een ander voorbeeld is het tinnen blikje is vervaardigd van aluminium of van staal dat met een dun laagje tin tegen roestvorming wordt beschermd.

Op vrijwel alle continenten op aarde komt tin voor. Het erts wordt bij hoge temperatuur in ovens gereduceerd met koolstof. Het enige

commercieel aantrekkelijke tinbevattende mineraal is cassiteriet, dat vooral in Zuidoost-Azië in ruime mate gevonden wordt.

Via blikvoeding krijgen mensen lage concentraties tin binnen. Tot op heden zijn daarvan geen schadelijke gevolgen bekend en dus kan worden gesteld dat tin ongevaarlijk is. Het is verstandig om, wanneer men wil combineren, zich eerst af te vragen met welk metaal dat gedaan kan worden. Daarnaast kan men zich afvragen: "Welke maatregelen moet ik treffen om het metaal veilig, zonder schade voor de gezondheid en het milieu te kunnen toepassen?"

Jan van der Meer

Waar kiest de vormgever in hout

U zoekt Japanse zagen en beitels, 'n schaaf van Lie-Nielsen of Clifton. Of een perfecte houtdraaibank met opspangereedschappen voor klein en groot werk en keuze uit honderden houtdraalbeitels. U bent meubelmaker of houtsnijder. U wilt

uit de grootste collectie

alles zien en lezen op het gebied van de ambachtelijke houtbewerking. Voortaan vindt u alles onder één dak! Welkom van dinsdag t/m zaterdag en ook op donderdagavond!

Beekstraat 30
6811 DW Arnhem
Tel.: 026-4451644
Fax: 026-4424435

gereedschappen? BAPTIST

VOOR HOUTBEWERKERS
houtbewerkers@baptist.nl

IN BEELD: Bert Rosbach (1947)

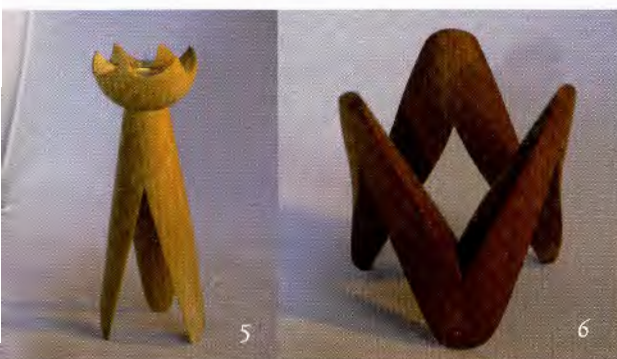
Seniorsysteemanalist, houtdraaiër
en penningmeester Radius

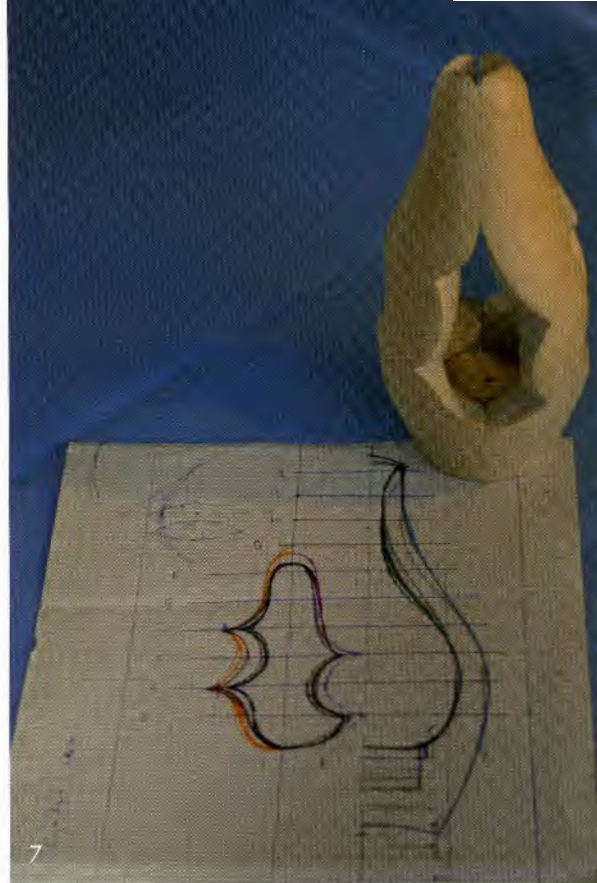
Als geboren Rotterdammer en sinds 1957 daar niet meer wonend leek het mij leuk om een bezoek te brengen aan Rotterdam. Een gesprek voeren met een niet Rotterdammer, naar later bleek een geboren Arnhemmer, maar wonend in Rotterdam-Schiebroek te weten Bert Rosbach leek mij boeiend.

Zoals al vermeld werd Bert in 1947 in Arnhem geboren in een gezin van vader, moeder en vijf kinderen (vier jongens en een meisje). Op zijn geboortekaartje stonden twee plaatsnamen, want zijn vader was voor de derde keer opgeroepen voor de dienstplicht. In 1930-31, in 1939 bij de mobilisatie en in 1946 voor de actie in het huidige Indonesië. Zijn vader was gemeente-ambtenaar en zijn moeder was van haar vak coupeusenaister, maar later huisvrouw. Bert doorliep de lagere school met succes en ging daarna naar het toenmalige Lyceum en behaalde daar in 1964 het diploma HBS B. Hij besloot farmacie te gaan studeren maar kwam na tweeënhalf jaar tot de conclusie dat dit niets voor hem was. Hij zocht een baan op kantoor en kreeg, gezien zijn goede wiskundige kennis in 1967 een baan bij de Nationale Nederlanden als rekenaar op de pensioenafdeling. Een functie die van belang is bij het berekenen van pensioenen. Na een paar korte cursussen begon

hij in 1970 als leerling-programmeur. Na zijn diverse bedrijfsopleidingen en na zijn AMBI-diploma (de voorloper van het huidige HBO-Informatica), werd hij seniorsysteemanalist. In 1968 verhuisde hij van Arnhem naar Rotterdam. Daarna in 1972 naar Schiedam. Vier jaar later (1976) naar Berkel en Rodenrijs, en in 1992 weer terug naar Rotterdam. Intussen was hij in 1972 getrouwd. Zijn vrouw werkte in de Human Resource Management afdeling ook bij de Nationale Nederlanden. Uit het huwelijk werden een zoon en een dochter geboren. In 1976 verhuisden zij naar Berkel. Sinds 1961 is hij bezig geweest met beensnijden. Daarna is hij overgestapt op houtsnijden. Vooral met het maken van het Zeeuwse paeremes. Dat is een onderdeel van het Zeeuwse boerenkostuum. Het is een mes van 18 cm lang waarvan het heft bestaat uit besneden buxushout en wordt bewaard in een lederen schede (zie foto 1). Een chronische peesontsteking aan de hand leidde ertoe dat hij tot zijn spijt met het houtnijden moest stoppen. Toen zijn zoon in 1978 werd geboren besloot hij een rammelaar voor hem te maken. Dat betekende dat hij moest gaan draaien. Hij had echter geen draaibank. Geen probleem hij knutselde er een van een boormachine en

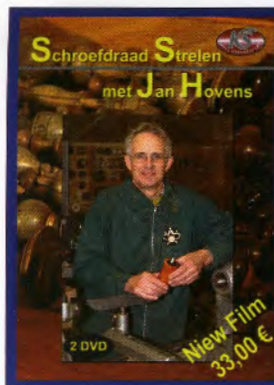
draaide, met wat gereedschap uit zijn been-snijden periode, daarmee zo goed en zo kwaad als het kon uit buxushout een rammelaar. In 1987 kocht hij zijn eerste echte draaibank: “een wolcraft”. Het draaien had hij zichzelf eigen gemaakt door veel naar anderen te kijken maar het was toch meer schrapen dan draaien. Toen hij echter in 1996 het boekje “houtdraaien snij-denderwijs” ontdekte was dat voor hem een eyecopener. Hij volgde een cursus bij Baptist en was verkocht. Hij kocht in 1999 een Axminster draaibank en werd in 1999 lid van Radius. In het voorjaar van 2000 brandde zijn Axminster door en besloot hij een Record te kopen. Gezien zijn beperkte ruimte kortte hij deze draaibank een stuk in. In de loop der verdere jaren nam zijn wens om beter en groter te draaien toe, hij kocht in 2006 een Hager. Gedurende deze periode draaide hij veel verschillende werkstukjes. Voorbeelden hiervan zijn een tol van wengé met op de rand symbolen van de nachthemel, zoals: de sterrenbeelden en de verschillende maanstanden (foto 2), een eikenhouten schaal met notenhouten inlegpenen met daarboven een Vlaardingse schaal met slaap (foto 3), de door hem gecreëerde houtdraaiman (foto 4), een kandelaar uit kastanje (foto 5), een sculptuurtje uit kersen (foto 6), enz. Een echte com-

puterman als hij surft natuurlijk op internet langs vele websites die met houtdraaien te maken hebben. Zo kwam hij ook een site tegen over omkeerdraaien. Dit sprak hem zeer aan en vanaf dat moment werd hij een gepassioneerde omkeerdraaier. Op vele demodagen hebben wij hem daarmee bezig gezien. Hij ontwerpt steeds weer nieuwe modellen, zet daarbij zijn ideeën op papier en gaat dan experimenteren op de draaibank. Foto 7 laat zowel het ontwerp op papier zien alsook een eerste realisatie daarvan. Naast al deze activiteiten moeten we niet vergeten dat Bert al sinds 2001 veel tijd aan Radius besteedt, vooral als bestuurslid en specifiek als penningmeester. Radius mag hopen dat hij nog lange tijd voor de vereniging beschikbaar blijft.

Roelof C. Schmidt
Everdingen

Schroefdraad Strelen
met Jan Hovens

2 DVD
Nieuw Film
33,00 €

Schroefdraad-
Strelers Prijs: 64,50 €

Drechselbedarf Schulte
Am Krähenberg 2
49744 Gr. Hesepe
Duitsland
Tel: 0049 5937 913234

"Notenkrakertje"

www.drechselbedarf-schulte.de

In dit nummer

Van de Bestuursstafel	3
Van de Redactie	3
Uit het centrum	4
Excentrische schaal	9
De escoulen-schuck	14
Artikelen voor AktieRadius	15
Bericht uit de werkplaats	16
Pinnekespagina	17
De ballen verstand	19
Machangulo	20
Lezers schrijven	22
Verslag DemoDag Assen 2010	24
De combinatie van hout en metalen	26
In Beeld	28
Colofon	30

LIDMAATSCHAP

De kosten van het lidmaatschap van RADIUS bedragen € 25,- per jaar; voor leden wonende in het buitenland € 27,50 per jaar. Bij inschrijving zijn de volgende opties mogelijk.

- 1 € 25,00 - lid voor het hele jaar plus alle tijdschriften van dat jaar
- 2 € 12,50 - lid na 1 juli met tijdschriften van het tweede halfjaar
- 3 inschrijven na 1 november, lid m.i.v. 1 januari daaropvolgend.

De inschrijf- en administratiekosten bij elk van deze mogelijkheden bedragen Euro 5,-

Men is lid van de vereniging nadat zowel het inschrijfformulier als de inschrijf- en administratiekosten zijn ontvangen. Verzoeken adreswijzigingen tijdig door te geven aan de ledenadministratie, deze zorgt voor verdere verspreiding hiervan.

Het lidmaatschap wordt stilzwijgend voortgezet, tenzij het lid ten minste 4 weken vóór het einde van het kalenderjaar schriftelijk aan de ledenadministratie bericht dat men het lidmaatschap wil beëindigen.

ING BIC code:	BIC INGBNL2A
ING IBAN code:	IBAN NL66INGB0000741949
Rabobank BIC code:	RABONL2U
Rabobank IBAN code:	NL54RABO0396 3723 17

Colofon

Foto omslag: excentrisch glaasje van Berend van de Lagemaat
Foto: Berend van de Lagemaat

Foto
achterpagina: Erelidmaatschap RADIUS
Foto: mevr. Wetzels

Achtergrond foto: Hans Scholte
Opmaak en druk: Drukkerij Ter Burg

Direct **uit voorraad** leverbaar...

ruim 80 soorten **massief** hout

Klik op **www.af.nl** voor meer informatie

In onze ruime voorraad kunnen wij op de ouderwetse manier bestekzoeken. Ook hebben wij een houthobby-zolder waar wij kleinere stukken hout verkopen. Een walhalla voor instrumentbouwers en houtdraaiers. De meeste stukken zijn al geschaafd en alles is per stuk geprijsd. **U bent welkom!**

af

Arnhemse Fijnhouthandel

Driepoortenweg 12, 6827 BR Arnhem

tel: 026-3648435 fax: 026-3630309

Op 3 april 2010

*heeft de Algemene Ledenvergadering van
"Radius, Nederlandse Vereniging van Houtdraaiers"
het erelidmaatschap verleend aan:*

René Wetzels

*Door jouw niet aflatende inzet en vakmanschap
kreeg ons blad karakter.*

